

Handläggare:
Medea Fröderos Sandblad
Telefon:
08 508 18 070

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2013-10-24

Granskning av den sociala barn- och ungdomsvården i Farsta

Rapport från socialnämnden

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens redovisning av socialnämndens granskning av den sociala barn- och ungdomsvården i Farsta.

Steinunn Á Håkansson
stadsdelsdirektör

Per-Ove Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Stadens socialtjänstinspektörer har under våren granskat barn- och ungdomsvården i Farsta och Norrmalm. Granskningen har utgått från två övergripande frågeställningar – hur man beaktar barnets bästa och tillgodoser barnets rättigheter. Hela utredningsprocessen har genomlysts.

För Farstas del har vissa förbättringsområden identifierats. Det gäller främst handläggningstider för förhandsbedömning, användning av utredningsplaner och konsultationsdokument samt stödjande strukturer och organisation för nyanställda vid hög personalomsättning. Inspektörerna konstaterade också att många utredningar håller hög kvalitet och att vi målmedvetet strävar efter att beakta barnets behov och rättigheter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialtjänst.

Bakgrund

I Stockholm finns sedan 2010 en funktion som socialtjänstinspektör inrättad hos socialnämnden. Inspektörernas uppgift är att granska stadens verksamheter inom individ- och familjeomsorgen med avseende på kvalitet och rättsäkerhet för den enskilde.

Under hösten 2012 påbörjade inspektörerna en kvalitetsgranskning av myndighetsutövning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Granskningen av stadsdelsförvaltningarna Farsta och Norrmalm genomfördes under mars och april 2013.

Granskningsarbetet har planerats och resultat stämts av utifrån en granskningsmodell som bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet. För granskningen har även två övergripande frågeställningar formulerats:

1. Hur beaktas barnets bästa?
2. Hur tillgodoses barnets rättigheter?

Granskningen har genomförts genom möten med chefer och personal, informationsinsamling (som bland annat omfattat styrdokument), granskning av förhandsbedömningar och personakter, deltagande i ärendediskussioner och andra tjänstemannamöten samt en enkät och en fokusgrupp med socialsekreterare.

Rapporten i sammanfattning

Inspektörerna konstaterar att mottagnings- och utredningsgrupperna för barn och ungdom vid Farsta stadsdelsförvaltning i hög grad strävar efter att arbeta för barnets bästa och att beakta barnets rättigheter. Ledning och personal arbetar målmedvetet för att nå en god kvalitet i omsorgen, även om det ännu inte finns ett framtaget ledningssystem enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9).

I 70 procent av de granskade förhandsbedömningarna överskreds tidsgränsen, som enligt stadens riktlinjer är 14 dagar.

Bedömningsarbetet kunde innehålla upprepade kontakter med vårdnadshavarna, vilket innebär att förhandsbedömningen kan få

karaktär av en mindre utredning, något som inte är lagstiftarens intention.

I en fjärdedel av de granskade förhandsbedömningarna var ställningstagandet att inte inleda utredning tveksamt enligt socialtjänstinspektörernas bedömning, och de understryker att utredning ska inledas när man inte klart kan utesluta att skydds- eller stödbehov finns. Samtidigt är Farsta den förvaltning som 2012 hade högst andel inledda utredningar i staden.

Barnet och barnets situation var väl beskrivet i flertalet utredningar. I en majoritet framgick det också att barnet fick relevant information. Flera analyser var enligt inspektörerna föredömliga och visade på god kompetens i det sociala arbetet.

Nära hälften av utredningarna visade på en väl integrerad förståelse för hur BBIC¹ ska användas, så att systemet leder till en kvalitetssäkring. Inspektörerna efterfrågar dock resonemang om risk- och skyddsfaktorer i större utsträckning i analyserna och ett fortsatt utvecklingsarbete vad gäller införandet av utredningsplan i utredningsarbetet. De vill också se att vi i högre grad använder BBIC:s konsultationsdokument där skolan besvarar en mängd frågor kring barnets sociala situation.

Barnperspektivet var enligt rapporten väl synligt vid ärendediskussionerna, särskilt i barngruppen, som i hög grad består av erfarna socialsekreterare som delar med sig av sin kunskap. I ungdomsgruppen framkom behov av struktur och ökat stöd vad gäller handläggning och dokumentation till de socialsekreterare som är nyrekryterade och som saknar tidigare erfarenhet av barnavårdsarbete.

Både intern och extern samverkan är väl utvecklad inom enheten, även om skriftliga rutiner saknas.

Socialinspektörerna noterar avslutningsvis att en stor personalomsättning alltid riskerar att påverka arbetet och möjligheterna för de sociala tjänsterna att svara mot de mål om god kvalitet som lagstiftningen föreskriver. Tillräcklig bemanning, tillgång till stödjande arbetsledning och stabil organisation är tre viktiga

¹ Barns behov i centrum – ett system för utredning, planering och uppföljning av barn i den sociala barnavården.

faktorer för arbetsplatsens stöd till medarbetarna och är särskilt angelägna när arbetsgruppen består av många nyanställda.

Förvaltningens kommentarer om vårdens utveckling

I Farsta har vi arbetat med att utveckla och förbättra de punkter som socialinspektörerna tar upp som förbättringsområden.

Förhandsbedömningar

De ärenden som granskades var från 2012. Sedan dess har ny lagstiftning tillkommit som anger att en förhandsbedömning inte får ta längre tid än 14 dagar om inte synnerliga skäl föreligger. Med anledning av detta har samtliga handläggare gått en utbildning, som har följts upp med diskussioner om hur förhandsbedömningstiderna kan förkortas.

Det vanligaste skälet till att en förhandsbedömning drar ut på tiden är att ett möte med vårdnadshavarna ombokas eller att rätt personer inte kan samlas inom önskvärd tid. Berörda parter kallas dock alltid till möte inom 14 dagar. Anmälningmöten med skolan kan ibland vara svåra att få ihop, då flera personer behöver vara närvarande. Samarbetet med skolorna kring anmälningmöten har också förbättrats under det senaste året och skolorna upplevs idag som tillmötesgående.

Förvaltningen har också infört en ny rutin för att förkorta förhandsbedömningstiderna för enklare ärenden med stora volymer, till exempel små snatterier. (Cirka 50 procent av alla niondeklassare har snattat enligt statistik från Brå.)

Målet är alltid att en förhandsbedömning ska göras skyndsamt, men det är också viktigt för integritet och rättssäkerhet att utredningar inte inleds på felaktiga grunder och att vårdnadshavarna fått möjlighet att höras. Detta är särskilt viktigt när det inte finns tidigare kännedom om den unge, så att man undviker att i onödan utsätta familjer för det ingrepp i den personliga sfären som en social utredning innebär.

Ställningstaganden att inte inleda utredning

För att undvika tveksamheter kring ställningstaganden att inte inleda utredning har enheten under året arbetat för att förbättra analyserna i bedömningsunderlaget. Det är särskilt viktigt när utredning inte inleds att bedömningen är utförlig, väl underbyggd och väl dokumenterad. Cheferna granskar varje underlag

noggrant för att säkerställa att bedömningarna är begripliga och väl motiverade. Farsta ligger högst i staden vad gäller andel inledda utredningar, vilket tyder på att anmälningar generellt utreds grundligt och att man inte godtyckligt skulle avstå från att inledda utredning när det finns grund för det.

Användning av utredningsplaner och konsultationsdokument

Utvecklingen av användandet av utredningsplaner som ett arbetsinstrument pågår. Vad gäller konsultationsdokumenten är de ett bra instrument för att inhämta skolans bedömning av barnet, och till viss del kan användandet säkert utökas. Men i många fall är det inte relevant utifrån utredningens frågeställningar att inhämta den typen av information.

I Farsta arbetar barn- och ungdomsutredarna med tydliga frågeställningar för att göra utredningarna avgränsade och stringenta. Vilka kontakter som behöver tas och vilken information som behöver inhämtas definieras vid utredningens start och justeras sedan endast om det krävs för att besvara utredningens frågeställningar eller utifrån barnets situation. Det innebär att det ibland inte är relevant att skolan svarar på det omfattande konsultationsdokumentet.

Användning av risk- och skyddsfaktorer i analysen

Under 2013 har barn- och ungdomsenheten satsat på kompetensutveckling inom metoden Signs of Safety. Det är en metod för att genom analys av risk- och skyddsfaktorer i varje enskilt fall planera för att säkerställa barnets trygghet och säkerhet. Detta innebär ett fokus på risk- och skyddsfaktorer som grund för analys och bedömning, och under hösten kommer handläggarna också att ha regelbunden handledning i metoden. Det har därför skett en kvalitetsutveckling på detta område och en granskning av årets utredningar skulle visa ett annat resultat än 2012. Farsta framhålls nu som ett föredöme i staden för våra risk- och skyddsbedömningar.

Stöd till handläggarna och organisatorisk stabilitet

Med anledning av den höga personalomsättningen i barn- och ungdomsgruppen, särskilt på ungdomssidan, har en handlingsplan för arbetsmiljö upprättats under våren. Den omfattar åtgärder avseende kompetensutveckling, ledningens stöd till medarbetarna, psykosocial personalvård, rutiner och struktur, introduktion och rekrytering. Handlingsplanen och dess

aktiviteter följs upp regelbundet tillsammans med fackliga organisationer, representanter från personalgruppen, skyddsombud och avdelningschef.

Sammanfattande kommentar

Granskningen av barn- och ungdomsenhetens utredningsarbete har genomlyst verksamheten på ett konstruktivt sätt. I rapporten om Farsta framgår att det görs ett kvalificerat och kompetent arbete för att utreda barns och ungas behov, samtidigt som inspektörerna har kunnat peka på förbättringsområden. Flera av dessa områden har förvaltningen själv, redan före granskningen, identifierat som viktiga utvecklingsområden och arbetet med att öka kvaliteten är ständigt pågående. Rapporten och dess förslag kommer att användas som grund för fortsatt utvecklingsarbete i berörda verksamheter.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner redovisningen av socialnämndens granskning av den sociala barn- och ungdomsvården i Farsta.

Bilaga

Socialnämndens rapport om granskningen av den sociala barn- och ungdomsvården i Farsta och Norrmalm